

tulajdonképpen a neurózis megelőzése. A szociális megelőzés — ahogyan vallja. A neurózis szerkezeti felépítésében szociális eredetű, s ekként annak terápiája sem lehet más mint társadalmi jellegű. A neurotizáló külső szociális alakzatok racionális átalakítása, a társadalmi és gazdasági életforma, a neurótikusan fenyegető szociális környezet megváltoztatása: a legalapvetőbb feladat. A társadalmilag szorongatott és fenyegetett néprétegek nemcsak gazdasági, hanem szellemi létfeltételeinek előmozdítása: — ez a neurózis társadalmi megelőzése. És ezen a ponton az orvos hivatásköre szociologikussá tágult, amidőn a szociologikus eredetű tömegbetegség, a neurózis gyökeréhez nyúl. Az orvos megelőző szociológiai hivatása — már az egész gyógyászat területén — megkülönböztetett élességgel jelentkezik éppen a neurózis terápiájában. És bár az a benyomásunk, hogy a szerző neurózis megelőzése nem terjed túl a szociális reform határára, munkáját — amelynek részletgazdagságát itt korántsem ismertettük — a neurózis szociológia értékes dokumentumának tekintjük.

(Nagyszöllős)

Neufeld Béla

A MAI ERDÉLYI MAGYAR IFJUSÁG. A hitlerizmus hatása alatt Erdély magyar főiskolai ifjúsága is átesoportosult. 1932 őszén a világnézeti viták kieleződésének tetőpontján az erdélyi ifjúság is balra tolódott. Ekkoriban az erdélyi magyar ifjúság nagy része erős rokonszenvvel kísért minden olyan megmozdulást, ami, kicsiny keretek közt bár, de a szociális igazságtalanságok marxista megoldását követelte. Az egyházi egyesületek elsorvadóban voltak; a világnézeti függetlenséget hirdetők magukra maradtak. Az ifjúság a szociológia problémái felé fordul s az elméleti diszkusszió mellett a gyakorlat megközelítésére indul. Ezzel a baloldali ifjúsággal szemben ekkor csak a katolikus ifjúság próbál szembeszállni a Quadragesimo Anno propagálásával s az ifjúság elégtelenségét a „rendi társadalom“ beigéréseivel igyekszik leszerelni. Ezek az „ifjú katolikusok“ mindent megígértek a „szociális kérdések“ azonnali megoldása terén, hogy a katolikus ifjúság tömegeit visszarántásuk a marxizmus karjaiból. Még az osztályharc elvét is elfogadták — katolikus alapon, s a szocializmust és az új termelési rend követelését is — a pápa és a felújítandó középkor szellemében.

1933 tavasza — nemzetközileg — megerősítette az európai reakció frontját s az erdélyi magyar jobboldali ifjúság máról-holnapra fölöslegesnek látta a szociális kérdések boncolgatását. Még az eddig liberálisnak hitt református ifjúság is elérkezettnek vélte az időt a baloldali ifjúsággal való leszámolásra. Előadásaiiban bibliamagyarázat, külmiszió, irodalom, sport, — minden szerepelt: csak épp szociológia nem.

Az európai reakció előretörése hatással volt a baloldali fiatalokra is. Kitermelte a kételkedők, a liquidálók nagy számát. A mai erdélyi magyar fiatalok közt sem ritka az a félévvel ezelőtt magát még baloldalinak nevező ifjú, aki ma pl. az ébredő transilvánisták táborában van, legbelül azonban horogkeresztet hord. Érthető ha ilyen körülmények közt egyre erősebben szervezkedik a reakció. Az ifjúsági élet vezetői, előadói, tanácsadói megint csak „lelki válságról“ beszélnek a gazdasági válság helyett, amelyből persze csak egyetlen egy kivezető út van: „Vissza az egyházhoz!“ A jobboldal azonban korántsem egyseges. A katolicizmus aktivitása a jobboldalt a különböző felekezetek csoportjaira tagolja s így nemcsak a baloldallal, de egymásközt is szemben áll. A zavart növeli s az egységes jobboldali front kialakulá-

sát akadályozza a vallási ellentétén kívül a „nemzedékek-harca“ című elmélet új életre kelése. Új életre kapott a „transilvanizmus“ is, mert ez jó ürügy a szociális kérdések helyett az irodalom felé terelni az ifjúság figyelmét. A transilvanizmus természetesen az autochton erdélyi magyar irodalom mindenhatóságában merül ki most is. A nyomában előállott cikk-zenebonának és zavarának méltó megjelenési formája az új „közírók“ egymást buzdító írásaiban létező Ady Endre Társaság. A transilvanizmus ez új életre lármázó megnyilatkozásai során állította fel Reményik Sándor meglepő „Überbau“ elméletét. Reményik szerint: „Az Überbau — felépítmény, mondták a történelmi materializmus vallói, kicsit megvetően az eszmékre. A kisebbségi sorsból került nemzetközödékek tapasztalása más. A gazdasági, jogi, politikai erők voltak az „Überbau“; egész csodálatos palota. Ez a palota mint a kártyavár úgy összedűlt a föld megrendülésekor. Romjai alatt mint ősalapot, mint gránit talapzatot, mint elsődleges és nélkülözhetetlen szükségletet, mint végső menedéket és mint jövőendő építő anyagot megtaláltuk a vallást, a tudományt és a művészetet.“ stb. A társadalom alaprétegeinek e különös magyarázatát persze felleléző örömmel fogadták a baloldali magyar ifjúság olyan örökös támadói, mint Szentimrei Jenő, aki Reményik enunciacióit kommentálva siet megállapítani, hogy az erdélyi magyar ifjúság végre magához tér az elvesztegetett évek szociológiai „hóbortja“ és „hangzavara“ után; megtalálta az „ember dallamát“, az osztályok és nemzetek felett. Szentimrei nem áll egyedül. Az egykor „forradalmár“ Kós Károly a Helikonban szintén a baloldali magyar ifjúság kivégzésére gyürkőzik. Ezek a támadások — „kenyér helyett“ — egyre sürűbben zuhognak arra az ifjúságra, amelyiknek egyetlen bűne, hogy látni akar és látni mer, nem „divatból“ és nem „utasításra“, nem „nemzetközi jelszavaktól elkábítva“, hanem életösztone és osztályhelyzete kikerülhetetlen diktátumakép. Kétségtelenül: ez az ifjúság nem „transilvanista“, nem „humanista“. Illetve csak látszólag nem az, mert valójában sokkal erőteljesebben explikálja azt az embert, amelynek gerinctelenítése, ködbeburkolása csupán arra szolgál, hogy a szociális ellentétekről elterelje a figyelmet. Erdély valóságának a felismerésében is a baloldali magyar ifjúság mélyebb és igazabb „transilvanista“ mint azok, akik minden fájó megoldást követelő kérdést holdúszató versek, helyes társadalmi-látás nélküli regények hamisan idealizált, egymásnak és a valóságnak ellenmondó „transilván“ svindlieibe rejtenek. S. végül: nem is „nemzet ellenes“ ez a baloldali ifjúság, mert a kisebbségi jogokat — a maga szűk lehetőségei között — valójában már csak ő követeli s nacionalista is, de ez nála csak a nyelvhez és a művelődéshez való ragaszkodást jelenti, különben keze mindig kinyújtva van minden nép felé. Ennek a magyar baloldali ifjúságnak kétségtelenül erőltlen a hangja, sorait a kétely és a divat (hitlerizmus, humanizmus, transilvanizmus) megapasztották. De van, él, tanul és halad „szembe az árral“ — a helyes irányba.

(Brassó)

Dezséri György

ÓCSKA GRAMOFONLEMEZEK

Tessék beszállani A polgár mellét sohasem dagaszthatta annyira a büszkeség mint éppen napjainkban. Be kell vallani, hogy valóban ki is állta a próbát. A középszerűség diadala sehol sem igazolódott oly mértékben, mint éppen a teoretikusok ama barókk gondolatában, amely szerint a polgárság, intellektüeljeinek ráncoshomlokú élesapatával van hivatva, hogy diadalra juttassa a szocializ-